

● Beszélgetés – félidőben – Szeged polgármesterével

Próbáltam harcolni a korrupció ellen...

Félidőhöz érkezett a „rendszerátalakítás” utáni második szabadon választott szegedi önkormányzat. Az idézőjel nem véletlen, hiszen egyre többen vonják kétségbe, hogy 1989-90-ben valóban rendszerváltás történt-e, vagy csupán a hatalom újracsatolása. Az mindenesetre tény, hogy maguk a választások mind 1990-ben, mind 1994-ben demokratikusak voltak; valódi politikai pártok, valódi érdekek csaptak össze, hogy négy esztendőre eldöntessék: kik irányítják az országot, s az önkormányzatokat. A parlament időközben módosította a választásokról szóló törvényt, melynek következtében Szeged képviselő-testületének létszáma 44 főre csökkent. További változást jelentett az is, hogy míg 1990-ben az önkormányzati képviselők maguk közül választották polgármesterüket – dr. Lippai Pál személyében –, addig 1994-ben városunk lakói közvetlenül voksolhattak az „első emberre”, s választásuk dr. Szalay Istvánra esett. Az elmúlt két esztendő tapasztalatairól vele folytattunk beszélgetést.

● A két évvel ezelőtti, decemberi helyhatósági választásokon – amely egyfordulós volt – Szegeden meglepően alacsony, 27,6 százalékos részvételt regisztráltak. Az Önre leadott voksok (nem egészen 14 és félezer) aránya a szavazáson megjelentekhez viszonyítva 38,49 százalékot, a szavazásra jogosultakhoz arányítva 10,62 százalékot jelentett. Anélkül, hogy a legitimitás kérdése bárkiben is felmerülhetett volna: nem nyomasztotta, hogy a 134 ezer 825 szegedi választópolgár közül mindössze minden tizedik óhajtott Önt polgármesternek?

– Engem ez egyáltalán nem zavart. A demokráciáról az a véleményem, hogy a választásokon való részvétel jog, amellyel lehet élni vagy nem élni. Aki nem él ezzel, az átruházta ezt a jogot mindazokra, akik elmennek szavazni. Ha tehát minden tizedik polgár szavazott rám, akkor én minden ilyen embert tisztesen értékelnék tekintek. A demokrácia alapszabályához axiomatikusan így igazodom: ha engem érvényes szavazáson megválasztottak, akkor teljes jogú polgármesternek érzem magam, mert így éreznék egy esetleges alacsonyabb szavazatarány esetében is.

● Az 1994-es polgármesteri program „preambulumában” leszögezte: „A jelenlegi kormánykoalícióval szinkronban lévő szegedi önkormányzat híve vagyok”. Végül mégsem az SZDSZ-szel kötött koalíciót (az MSZP és az SZDSZ közös, és befutott jelöltjeként), mivel elfogadhatatlannak ítélté a általuk alpolgármesternek kívánt személyt.

– Nem. Az igazi ok az volt, hogy a 44 tagú közgyűlésben a 15 MSZP-s és a 6 SZDSZ-es képviselő együttesen sem alkotott többséget. Az már egy másik kérdés, hogy az SZDSZ miért maradt

ki a koalícióból. Nos, azért, mert túl nagy árat kért érte: továbbra is a gazdasági alpolgármesteri széklet kérte Tühegyi József számára. Ezt abban az összetételű közgyűlésben, amely engem támogatta, nem lehetett kivitelezni, hiába tettem volna erre javaslatot.

● Tehát nem volt személyes problémája Tühegyi Józseffel.

– Szó sincs róla. Jómagam el is mentem az SZDSZ egyik taggyűlésére, agítálva őket, hogy adjanak mást, és más posztra. Sőt, e lehetőséget a legutóbbi időig talonban tartottam; Csenke alpolgármester távozása után szorgalmaztam, hogy az SZDSZ adjon egy oktatási ügyekért felelős alpolgármestert – így szinkronban lehetünk volna az ő kezükben lévő oktatási minisztériummal –, ám az SZDSZ ezeket az ötleteket nem fogadta el. Kezdetben egyébként az volt az elképzelésem, hogy egy-egy alpolgármestert adjon az MSZP, az SZDSZ, meg az MDF-KDNP-Fidesz. Mivel az SZDSZ ragaszkodott a gazdasági alpolgármesteri poszthoz és a korábbi ciklusban is ezt betöltő Tühegyihez, ez a gondolat megbukott, s így lett két MSZP-s alpolgármester, amit eredetileg nem is terveztem.

● A már említett polgármesteri programban szó szerint szerepel a következő kijelentés: „Aki a törvény alatt dolgozik, a várost szolgálja. Ezért elvárható, hogy felelősségteljesen, megvesztegethetetlenül, szakértelemmel, udvariasan és figyelmesen intézze a városlakók ügyeit.” Nos, annak, aki figyelemmel kíséri a közgyűlésen történteket, bizonyára hiányérzete támad. A minap az egyik frakció vezetője egyszerű felfogásúnak, primitívnek nevezte képviselőtársát; két másik szintén egymásnak ugrott (anyáztak is), de nem egyedül, hogy a város-háza dísztermében nyilvános ülésen káromkodnak.

– Az idézett kitétel nem a közgyűlésre vonatkozik, hanem arra, hogy amikor valaki – legyen az tisztviselő vagy tisztviselő – az állampolgárok ügyeivel foglalkozik, figyelmesen, udvariasan járjon el. A városatyák viselkedését azonban én sem befolyásolni, sem büntetni nem tudom, annál is inkább, mert minden megnyilvánulásuk a televízió nyilvánossága előtt zajlik, így az mindannyiuk saját felelőssége.

● Visszatérve a megvesztegethetőségre: a gazdasági alpolgármester szerdai nyilatkozatában azt állítja, hogy „a közügyekben vannak gazdasági érdekszempontok, melyek a közvagyon terhére ktvának gazdagodni”. Kimutatható, hogy egyes képviselők a „képviselőket” nem minden esetben a köz szolgálata érdekében gyakorolják? Csupán egyetlen példát említek: a közgyűlés megválasztotta a ruhagyári óvodát; ez időben a gyár jogtanácsosa dr. Farkas László képviselő volt.

– Ha kimutatható volna, akkor az bármely esetben elbírálna, mint az az említett óvoda esetében történt. A közgyűlési vita köz-



Dr. Szalay István: Én mindig magát a jéghegyet mutatom meg. (Fotó: Nagy László)

ben bárki kifejtheti a véleményét, és a közgyűlés képes arra, hogy eldöntse: valakinek az érdekében történt a vásárlás, vagy a város érdekében; áron felül vettük meg, avagy sem. Értelmezésem szerint attól a pillanattól kezdve, amikor a közgyűlés többségi szavazattal dönt egy ügyben, az már városérdek. Az, amit egy képviselő csinál annak érdekében, hogy a számára kedvező eredmény szülessen a szavazáskor, legföljebb a lobbizás kategóriájába tartozik. A gazdasági alpolgármester egészen más dologra célzott, s ezzel én is egyetérték: az a tisztességtelen, ha valakik úgy akarnak valamilyen üzletet keresztülvinni, hogy abból olyan típusú hasznuk származik, amely nem kerül a „köz” elé.

Természetesen nincs olyan ügy, amely valakinek ne lenne érdeke. Például, ha valaki megveszi az önkormányzattól a lakását, az minimum érdeke annak az embernek, aki megvette. Ha valaki önkormányzati képviselőként nyit egy ügyvédi irodát, s többek közt azzal foglalkozik, hogy egy ilyen lakást még aznap, háromszoros áron átranzformáljon egy új evőnek, az már az illető egyéni érdeke. Ekkor lehet vitatkozni: a képviselőségével erkölcsileg összeegyeztethető-e az, hogy egyidejűleg harcolt, hogy a lakást minél olcsóbban adja el az önkormányzat, magánemberként meg azért, hogy minél drágábban tudja továbbadni, s így a magasabb közvetítő díjat megszerezni. Ez viszont már nem tartozik a közgyűlés kompetenciájába.

● Ha jól értelmeztem, most szigorúan elvi kérdéssről volt szó...

– Elvi kérdésekről beszéltem, de hogy a fenti eset megtörtént, az egészen biztos, csak azt nem tudom, hogy érintett-e az ügyben valamilyen képviselő, avagy sem. Jómagam bekértem az

illetékhivaltól a dokumentumokat, amelyek egyértelműen bizonyítják: ugyanazon a napon, amikor az önkormányzatnak befizették az adásvételi szerződésben szereplő összeget, a szóban forgó lakás háromszoros áron kelt el. Azt, hogy az ügyletben benne van-e a keze valamilyen képviselőnek, nem tudom, s az illetékhivaltól nyilván nem is fogom megtudni. Ha ilyen dolog történnék, én mélyszélesen elítélem, sőt, ha a lebonnyolójának köze van a képviselőséghez, azt még inkább elítélem. Beleszólásom azonban egyáltalán nincs az ilyen jellegű ügyekben, hiszen engem rendelet kötelez arra, hogy a szóban forgó önkormányzati lakást értékesítsem, attól a perctől kezdve viszont, amikor a vevő a vételárat kiegyenlíti, szabadon rendelkezik az ingatlanal – bármilyen összegért eladhatja.

● Ezekből az következik, hogy a polgármesternek meglehetősen korlátozottak az eszközei a korrupció elleni harcban?

– Próbáltam harcolni a korrupció ellen, teljesen sikertelenül. „Elkaptunk” egy köztisztviselőt – szociális ügyekkel foglalkozó előadó volt –, aki vesztegetési pénzt fogadott el azoktól, akiknek segélyt utalt ki.

● Megtudhatnám az illető nevét?

– Természetesen. Tóth Lászlónak hívták, el is bocsátottuk. A munkaiügyi bíróság azt mondta, hogy túlságosan súlyos a büntetés. Vissza kellett vennünk, s most a jegyző nem tudja, hol alkalmazza. Másik példa: egy iskola igazgatónője, Szűcsné Oláh Katalin takarítónőként foglalkoztatta édesanyját a maga vezette intézményben. A mama egyszer sem tette be a lábát az iskolába, az igazgatónő pedig hamisított aláírással fölvetta a pénzt. Mindez az ellenőrzés során kiderült; a munkaiügyi bíróság, bár elis-

merzte a tényt, súlyosnak minősítette az általunk alkalmazott büntetést. Ilyen jogalkalmazás mellett nagyon nehéz harcolni a korrupció ellen.

● Térjünk vissza a polgármesteri programhoz. Ebben kimondatik: „bővül majd az egyszemélyi felelősök köre és csökkenni fog a bizottságok és az irodák száma”. Az utóbbiak száma tudtommal mégsem csökkent...

– Az egyszemélyi felelősök köre valóban bővült; lett azóta főépítész a városnak, s a tanácsnokok száma is nőtt. Az irodák és a bizottságok számának csökkenésére tett ígéret viszont illúzió volt; kiderült, hogy mivel napi ezer körüli ügyirat érkezik a városházára, kisebb létszámú apparátussal reménytelen a város igazgatni.

● Ha az egyszemélyi felelőségnél tartunk, kikérülhetetlen a Vektor-ügy. Az elmúlt két évben ebből kerekedett a legnagyobb botrány.

– Én hozzáteszem, hogy ebből származott a legnagyobb haszon is.

● Kaposvárot Szita Károly polgármester – amikor a Vektor-ügy „kipattant” – azonnal pert indított az ÁPV Rt. ellen, pedig ott a szegedinél lényegesen kisebb sikerdíjról volt szó. Gazdasági alpolgármestere pedig, az MSZP-s Polyák József november 12-én lemondott. Mivel a Vektorral a szerződést ott is a gazdasági alpolgármester kötötte – a közgyűlés megkerülésével –, Báthly Gábor lemondása kérdésének óhatatlanul fel kellett vetődnie.

– Sőt, az enyémnek is. Itt azonban más a helyzet. Az ÁPV Rt. akárhogy is nézzük, egy cég. Nonszensz volna, ha vele, mint céggel úgy kellene tárgyalni, mintha egy 44 tagú, teljhatalmú igazgatótanács lennénk. Azt gondolom,

hogy amennyiben ezt az ügyet magára vállalja a polgármester és az alpolgármester, a üzletet rosszul kötik meg, akkor távozniuk kell, mint ahogy egy magáncégnél is távoznia kell a vezérigazgatónak, ha előnytelen üzletet köt. Mivel azonban mi odaálltunk a közgyűlés elé...

● Utólag!

– ..., és a közgyűlés, a mi „bírák” ügy ítélt meg, hogy Szeged jól járt ezzel az üzlettel, meggyőződés, hogy helyesen jártunk el. Kijelentem, hogy a jövőben is hasonlóképpen fogok eljárni. Ugyanis úgy, hogy az ember kezét-lábát megkötik, meg a szemét is bekötik, lehetetlen előre haladni. Én nem fogom lemondani az alpolgármesterem, meg saját magamat sem azért, mert az elmúlt két év legnagyobb üzletét a város számára sikerült összehozni.

● Akkor az nem is igaz, hogy bizonyos ügyek kapcsán (pl. repülőtér-ügy) Szalay István és Báthly Gábor között elmérgesedett a viszony?

– Egyáltalán nem mérge-sedett el. Ha így történt volna, akkor kifejeztem volna, hogy megingott a bizalmam az alpolgármesterben. Ilyen nyilatkozatnak azonban még a nyomát sem lehet látni. Az, hogy néha komoly vitában állunk egymással, s néhány esetben (ilyen az a bizonyos repülőtér-ügy is) nem tudunk dűlőre jutni, s végül a vitát a közgyűlés dönti el, nem jelenti azt, hogy személyes ellentétben állnánk egymással. Az a tapasztalatom, hogy az újságírók nagyon gyakran összetévesztik a jéghegy csúcsát a jéghegygel. Én mindig magát a jéghegyet mutatom meg. Tehát azt fölszorozni nyolccal, és azt a látszatot kelteni, hogy az ellentét nyolcszor akkora, hamis beállítás, nem igaz. Jelenleg is van olyan ügy – a marostói városrész ügye –, amelyben álláspontunk különbözik, ezeket a „csatákat” azonban

én mindig a nyílt színen, bizottság előtt, becsületesen megvívom. Én nem „furfálodom” a háttérben, annál egyenesebb vagyok. Ha ilyen gondom lenne, megmondanám: nézd, Gábor, nem tudok veled együtt dolgozni, vond le a megfelelő konzekvenciát. Ilyet azonban sohasem mondtam.

● Báthly Gábor azonban (talán „néhai” Bokros Lajos példáján felbuzdulva) több ízben is „állemondott”.

– Az igaz, hogy közöltem vele: ha többször stresszelt bennünket a lemondásával, akkor nem tehetek mást, elfogadom azt. Kónya Gábor bizottsági elnök vagy Kovács József iskolaigazgató esetében így tettem.

● Immár az alpolgármestereként tartunk, felvetődik hát a kérdés, hogy miért nem pótolták dr. Csenke Lászlót, amikor (érdemei elismerése mellett) távozott posztjáról. Mivel azóta hasonlóképpen folynak az ügyek, mint az ő alpolgármestersége alatt, logikailag három alternatív következtetést lehet levonni: 1. Csenke alpolgármester nem csinált semmit (ez nyilván nem igaz); 2. távozása óta a maradó alpolgármesterek 50 százalékkal többet dolgoznak; 3. más szintekre kerültek az ő tevékenységi-felelősségi körei.

– Az igazság az, hogy Csenke doktor reszortját – az egészségügyi és a népjóléti ügyek irányítását – átvette dr. Ványai Éva, „cserébe” az oktatásügyet pedig átvettem én. Tehát amit eddig Csenke László, Ványai Éva és én felügyeltünk, azt most ketten csináljuk, persze nem fele-fele arányban megosztva. Báthly Gábor területe intakt maradt, hiszen ő, mint gazdasági alpolgármester, tovább mári nem terhelhető.

● Szerepelt ebben a már többször elcítált programban az is, hogy a polgármester és hivatala a sajtóval jó kapcsolatok építésére törekszik.

– Ez nem sikerült, elsősorban az frott sajtóval és a Dél-magyarországgal.

● Az okok kutatása messzire vezetne. Az tény viszont, hogy jó néhány esetben igen kemény nyilvános kirohanást intézett lapunk, illetve egyes kollégáim ellen.

– Ezek mind reakciók voltak, amikor személyemben támadott meg az újság.

● Anélkül, hogy az olvasók előtt folytatnánk le a polgármester kontra Dél-magyarország vitát, megkérdezem: lát lehetőséget a valóban rossznak minősíthető viszony javítására?

– Jelen körülmények között nem. Bár szeretném javítani a viszonyt, de még nem látom a megoldást.

● Polgármester Úr! Indul-e két év múlva új-fent a polgármesteri székért?

– Igen.

● Városi MSZP-s berkekből azt hallani, hogy az ún. „kemény mag” más személyt szeretne e posztra a párt jelöltjeként állítani.

– Ez az ő dolgom.